

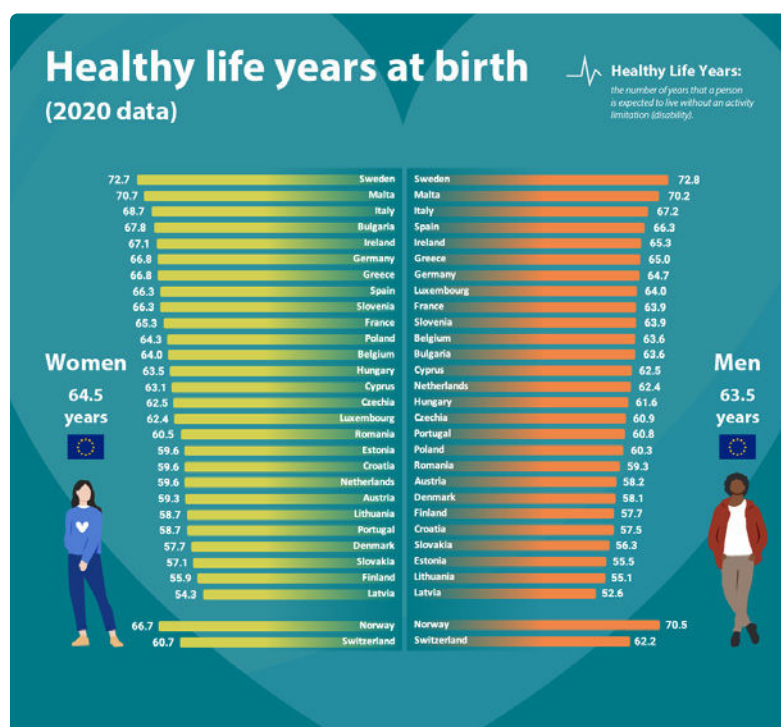
Zvyšování proočkování seniorů a délka života ve zdraví

Až o 40 procent nižší riziko rozvoje Alzheimerovy choroby, o 22,5 procenta nižší pravděpodobnost cévní mozkové příhody a o 17 procent nižší riziko infarktu myokardu. To jsou jen některé z možných přínosů vakcinace seniorů, které naznačují průzkumy z posledních 15 let. Na tiskové konferenci je novinářům připomněli generální tajemnice Mezinárodní federace pro stárnutí (IFA) Jane Barratová a prezident Asociace poskytovatelů sociálních služeb (APSS), předseda Světové asociace pro stárnutí (GAN) a současně také prezident European Ageing Network (EAN) Jiří Horecký, který chystá v této oblasti informační kampaň zaměřenou na pracovníky v sociálních službách a jejich klienty.

Míra vakcinace proti chřipce a pneumokokům ve věkové kategorii nad 65 let je v České republice výrazně pod průměrem Evropské unie. Stejně tak nedosahujeme průměru, ani pokud jde o naději na dožití a zejména pak naději na dožití ve zdraví (viz graf). „Z pohledu statistických dat by se průměrný Čech v roce 2021 dožil 77,3 roku, muži se dožívají staticky nižšího věku – v roce 2021 by se muž dožil průměrně 74,1 roku, žena pak 80,5 roku. Průměr zemí Evropské unie byl v roce 2020 celkem 80,4 roku, k jeho dosažení nám tedy chybí 3,1 roku. V případě očekávané délky života ve zdraví je na tom Česká republika v porovnání s evropskými zeměmi hůře. Naději na dožití ve zdraví mají v ČR ženy 62,5 roku a muži 60,9 roku. Evropský průměr u žen činí 64,5 roku, u mužů zhruba 2,5 roku pod tímto průměrem,“ cituje APSS data Českého statistického úřadu.

Studie potvrzují širší přínos vakcinace

Výzkumy z posledních 15 let ukazují, že vakcinace proti této onemocnění má vliv na snížení výskytu civilizačních chorob. Například poslední studie z června loňského roku z Texasu, která byla provedena na vzorku takřka 950 000 pacientů očkovaných proti chřipce a stejném počtu pacientů proti chřipce neočkovaných, ukázala spojení vakcinace proti chřipce se čtyřicetiprocentním snížením rizika Alzheimerovy choroby. Možný preventivní vliv vakcinace proti pneumokokům na Alzheimerovu chorobu popsala například také studie publikovaná Dukeovou univerzitou v USA v roce 2020. Vakcinace proti chřipce a pneumokokovým infekcím u seniorů byla spojena s prevencí dalších civilizačních chorob ve více než desítkách studií (výběr ze studií viz QR kódy). A právě rozvoj civilizačních chorob zásadním způsobem ovlivňuje nejen

ec.europa.eu/eurostat

naději na dožití, ale především naději na dožití ve zdraví a v případě Alzheimerovy choroby také míru potřeby pobytových či terénních sociálních služeb. Světové organizace jako IFA, GAN či EAN se proto podle APSS chtějí zaměřit na podporu vakcinace u seniorů jako jednoho z možných nástrojů ke zlepšení těchto ukazatelů v České republice. Podle šéfy IFA Jane Barratové je při podpoře vakcinace podstatná informovanost a česká vláda by měla do této oblasti investovat více prostředků. „Naše

organizace hledají cesty k informování o přínosech vakcinace a usnadnění přístupu k vakcinaci. Česká vláda by však stejně jako vlády jiných zemí měla investovat vyšší procento HDP do informování veřejnosti o zdravém přístupu k životu, kam patří také imunizace prostřednictvím vakcinace,“ vysvětlila Jane Barratová.

Vakcinace v sociálních službách

Do podpory zvýšení proočkování seniorů v České republice se ovšem v kon-

textu výše uvedených zjištění chce zapojit také APSS. Konkrétně mediální kampaň, kterou plánuje spustit počátkem září. Podle prezidenta APSS Jiřího Horeckého se kampaň zaměří na přibližně 200 000 lidí pohybujiících se v sociálních službách. „Cílem je na šedesát tisíc seniorů v pobytových službách, sto tisíc seniorů, kteří jsou pravidelnými příjemci terénních služeb, a přibližně padesát tisíc zaměstnanců sociálních služeb,“ popisuje Horecký. Během pandemie se podle Horeckého také ukázala poměrně významná korelace mezi přístupem personálu k očkování a mírou proočkování seniorů. Pokud se zaměstnanci stavěli k vakcinaci proti covidu odmítavě, promítlo se to významným způsobem i do celkové nižší proočkování u jejich klientů. „Kampaň nechceme primárně přesvědčovat, aby se lidé nechali očkovat. Chceme, aby zaměstnanci sociálních služeb měli relevantní informace, které poté dokáží přenést k seniorům. V rámci kampaně se také budeme snažit identifikovat nejčastější neznalosti, obavy a bariéry,“ vysvětlil Horecký s tím, že kampaň nebude postavena na novinových článcích, ale bude vedena především kontaktní formou. „Rozjedeme se do regionů a budeme s těmi lidmi hovořit. Chceme informovat i ty, kteří se o seniory lidi starají – pečovatelské, pečovatelské, pracovníky v sociálních službách, sestry. Všechny těch 5 500 sester v sociálních službách a také sociální pracovníky. Chceme zjistit, jaké jsou jejich potřeby a proč je u nás míra proočkování pod evropským průměrem,“ uzavřel Horecký. **fk**

Očkování proti chřipce spojené se 40% snížením rizika Alzheimerovy choroby

Vliv pneumokokové vakcíny na úmrtnost a kardiovaskulární příhody: Systematický přehled a metaanalýza

Přeprogramování stávajících vakcín pro personalizovanou prevenci Alzheimerovy choroby: Očkování proti pneumonii může snížit riziko AD v závislosti na genotypu

Vakcína proti chřipce ke snížení nežádoucích cévních příhod u pacientů se srdečním selháním: mezinárodní randomizovaná, dvojitě zasklená, placebem kontrolovaná studie

Pracoviště pro vzácná onemocnění potřebují reformu financování

Centra pro léčbu pacientů se vzácným onemocněním nemají dostatečné financování. Zaznělo to na kulatém stole u příležitosti Dne vzácných onemocnění na Výboru pro zdravotnictví Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR.

V České republice se podařilo v posledních letech mnoho výrazných pokroků v oblasti péče o pacienty se vzácným onemocněním, například se významně zjednodušil vstup léků na vzácná onemocnění na trh. Zapojení specializovaných pracovišť do evropských sítí pro léčbu vzácných onemocnění potvrzuje, že se pacientům dostává zdravotní péče na vysoké úrovni kvality.

Česká pracoviště ze 13 různých nemocnic jsou zapojena do 22 ze 24 existujících odborných sítí. V tolika sítích není žádná jiná postkomunistická země. Také zavedení novorozenecký screening vzácných onemocnění je v Česku v evropském srovnání bytelný.

„Česká republika patří na špičce v oblasti péče o pacienty se vzácným onemocněním. Evropské referenční sítě jsou základním pilířem péče o vzácná onemocnění, byť musíme zatím říci, že jejich financování na evropské ani národní úrovni není dostatečné,“ uvedl prof. MUDr. Milan Macek, DrSc., vedoucí Národního koordinačního centra pro vzácná onemocnění.

I přes nesporné pokroky tedy zůstává mnoho témat k řešení. „Ministerstvo

zdravotnictví začalo pracovat na novém národním plánu pro vzácná onemocnění v České republice, předpokládám, že v červnu bude materiál hotový, a očekávám debatu se zdravotními pojišťovnami, aby skutečně to, co bude na papíře, se dařilo realizovat v konkrétních krocích,“ uvedl Jakub Dvořáček, náměstek ministra zdravotnictví.

Jedním z témat je, jak naplánovat cestu pro jednotlivá onemocnění tak, aby se pacient co nejrychleji a bez zbytečného dublování vyšetření dostal ke správné diagnóze.

„Správnou diagnózu vzácného onemocnění dostanou pacienti v průměru po pěti letech, to je dlouhá doba, po které se mohou projevit nevratné následky na zdraví, kterým by šlo předejít včasnou diagnostikou,“ popisuje Anna Arellanesová, předsedkyně České asociace pro vzácná onemocnění. „Převážná většina lidí se vzácným onemocněním stále umírá předčasně, chybějí nám data, po kterých volají i zdravotní pojišťovny, jen šest procent pacientů má cílenou léčbu, mnohdy nemají odpovídající péči,“ shrnula Arellanesová přetrvávající vý-

zvy v této oblasti. „Potřebujeme dokončit novou národní strategii pro vzácná onemocnění a také pracovat na snazším čerpání přeshraniční péče po ultra vzácná onemocnění,“ dodala.

Inspiraci lze najít v zahraničí, v Irsku například mají pro zhruba dvacet skupin onemocnění metodicky popsanou vhodnou cestu pacienta s vzácným onemocněním zdravotním systémem. Standardy sdílené péče o pacienty se vzácným onemocněním se zabývá projekt SYPOVO.

Jak upozornila prof. MUDr. Pavla Doležalová, CSc., z Kliniky pediatrie a dědičných poruch metabolismu 1. LF UK a VFN, péče o pacienty se vzácnými onemocněními je finančně nákladná pro svou komplexitu, multioborovost, vysoké osobní náklady na specialisty, ale také pro množství administrativy. S péčí jsou spojena také nezbytná nákladná vyšetření, která nejsou v hospitalizační péči vždy ekonomicky výhodná. „Nákladová náročnost centra vysoce specializované péče vede k tomu, že standardní úhrada klinických vyšetření neodpovídá jejich náročnosti. Je nám opakovaně předkládáno, že ambulance pro vzácné onemocnění si na sebe nevydělá. V lůžkové péči systém úhrad nezohledňuje výjimečně nákladné pacienty,“ uvedla.

Nezbytné podle ní je stanovit počet a distribuci pracovišť, kompetence jednotlivých typů pracovišť – co řeší pri-

Den vzácných onemocnění na kulatém stole Výboru pro zdravotnictví Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR

mární péče, co největší specialista, definovat personální zajištění na takové centrum, měl by být také nastaven realistický systém hodnocení kvality. „Nikdo nesbírá data, jak se vyvíjí onemocnění u našich pacientů se vzácnými chorobami, kromě publikací v odborné literatuře. Doufám, že to začne zajímat plátců zdravotní péče,“ podotkla Doležalová. Základním problémem podle ní je nedostatek dat o pacientech se vzácným onemocněním. Pracuje se na tom, aby byla data o těchto pacientech vyhledatelná v nemocničních informačních systémech, což dnes pomocí MKN kódů

nejdou. Projekt identifikace pacientů pomocí signálních kódů je v pilotní fázi.

Vzácná onemocnění jsou tématem i pro evropskou politiku. Během českého předsednictví byla také formulována výzva k přijetí evropského akčního plánu pro vzácná onemocnění. „Je pravděpodobné, že vznikne zvláštní pracovní skupina při Evropské komisi, která by měla připravit tento text,“ uvedl náměstek Dvořáček.

Péči ovlivní také evropský farmaceutický balíček, který je aktuálně ve fázi návrhu, o kterém se bude intenzivně debatovat. **áč**